

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Кафедра української мови, літератури та методики навчання

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

2022 рік вступу

Код дисципліни	ОК 3
Освітній рівень	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	цикл загальної підготовки, нормативна навчальна дисципліна
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітньо-професійна програма	«Середня освіта (Українська мова і література)» денної і заочної форм навчання

Інформація про викладача

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Лучкіна Любов Василівна , канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання
Контактний телефон	0990513978
E-mail:	lucljuba5@gmail.com
Консультації	П'ятниця 15.00-16.00 https://us02web.zoom.us/j/9018558306?pwd=M0V5TEExmenNhZURNeWtaL1RaM2ZTUT09 Ідентифікатор конференції: 901 855 8306 Код доступу: 1234

1. Анотація курсу

ОК «Українська мова за професійним спрямуванням» вивчається здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у першому семестрі. Освітній процес охоплює лекційні та практичні заняття, виконання самостійних робіт, модульних контрольних робіт та підсумковий контроль (іспит).

Місце освітнього компонента в освітньо-професійній програмі:

Курс «Українська мова за професійним спрямуванням» є складовою обов'язкових компонентів ОПП циклу дисциплін загальної підготовки.

Мета курсу: Майбутні вчителі мають удосконалити знання норм сучасної української літературної мови, техніки усного і писемного мовлення, вміти правильно і логічно висловлювати свої думки, оволодіти майстерністю публічного виступу, набути навичок складання професійно зумовлених документів.

Завдання навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» полягає в засвоєнні студентами основних теоретичних знань і виробленні практичних навичок з культури ділового, професійного мовлення, розширенні свого лінгвістичного світогляду.

Теоретична частина курсу полягає у вивченні студентами загальних відомостей про сучасну українську мову, її стильові різновиди, лексичний склад; в отриманні орфографічних, пунктуаційних знань на базі вивчення основ фонетики, орфоєпії, словотвору, морфології, синтаксису; опануванні діловим українським мовленням та документуванням. Програма побудована на основі логічної послідовності вивчення орфоєпічних, орфографічних, лексичних, синтаксичних, пунктуаційних та стилістичних норм мовлення; професійно зумовленого вивчення усного та писемного ділового мовлення.

Практична частина курсу спрямована на застосування теоретичних знань у різних виявах усного та писемного мовлення, удосконалення професійної мовленнєвої майстерності студентів, вироблення навичок користуватися різними видами словників та вміння створювати необхідні термінологічні словники у своїй фаховій мовленнєвій діяльності.

Очікувані результати навчання:

Дисципліна формує такі загальні компетентності (ЗК):

ЗК 4. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях професійної взаємодії, бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Здатність до міжособистісної взаємодії, до роботи в команді та автономно, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Дисципліна формує такі фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 6. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм (з іноземної та державної мови), використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.

ФК 7. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній та письмовій формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення здобувачів освіти в процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

ФК 13. Здатність усвідомлювати та поцінювати відчуття, почуття, емоції, потреби інших людей і систем у сучасному глобалізованому світі.

ФК 17. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації освітніх цілей.

Пререквізити: теоретичною базою вивчення дисципліни є навчальні дисципліни «Українська мова», «Рідна мова», що опановуються в системі повної загальної середньої освіти.

Програмні результати навчання

ПРН 4. Знає мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.

ПРН 10. Володіє основами професійної культури, має здатність створювати тексти професійного змісту державною та іноземними мовами.

ПРН 11. Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з української та іноземної мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.

ПРН 16. Володіє основами професійної культури, має здатність створювати й редагувати тексти професійного змісту державною та іноземною мовою.

ПРН 21. Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.

ПРН 22. Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.

ПРН 26. Здатний аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури.

Постреквізити: «Українська мова за професійним спрямуванням» є однією з базових для формування професійних компетентностей студентів, оскільки мова - один із основних інструментів професійної діяльності сучасного фахівця. Сьогодні висококваліфікований фахівець будь-якої галузі повинен мати високу загальну й мовну культуру, уміти спілкуватися з людьми, висловлюватися точно, логічно й виразно, досконало володіти фаховою термінологією, що можливо тільки за умови глибокого вивчення рідної мови, свідомого ставлення до повсякденної мовної практики. Засвоєні знання та уміння з дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» є основою для ефективного сприйняття відомостей з інших галузей знань, розвитку абстрактного мислення, реалізації творчого потенціалу майбутніх фахівців.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання:

Windows 7, Mozilla Firefox, MS Office 2010; OpenOffice.org (11); доступ до електронних журналів бібліотеки; доступ до електронних бібліотечних ресурсів світу; комп'ютер, проєктор, інтерактивна дошка.

2. Організація навчання

Методи навчання:

словесні (лекція, бесіда, диспут);

наочні (демонстрування, ілюстрування);

практичні (практична робота, робота з інформаційними джерелами, виконання вправ);

інноваційні технології (методи інтерактивного навчання).

Структура дисципліни

Години (лек. / пр.)	Тема	Результати навчання	Завдання
1	2	3	4

1 / 2	Українська мова професійного спілкування в аспекті культури мовлення	Студенти мають усвідомлювати та розрізняти основні поняття: сучасна українська літературна мова, функції мови, національна мова, літературна мова, державна мова, культура мови, культура мовлення, види словників. Застосовувати знання на практиці.	Виконання вправ, робота з текстами, створення зв'язних висловлювань
3 / 2	Фонетичні та орфоепічні норми сучасної української мови. Документи інформаційного характеру	Давати визначення основних понять з теми: звуки, букви, алфавіт, орфоепія, чергування звуків, спрощення, уподібнення (асиміляція), апостроф, автобіографія, заява, доповідна записка, пояснювальна записка, характеристика. Виявляти в тексті слова, в яких наявні певні фонетичні явища, вміти пояснювати їх. Створювати і редагувати такі документи: автобіографія, заява, доповідна записка, пояснювальна записка, характеристика.	Виконання вправ, робота з текстами, створення зв'язних висловлювань
3 / 4	Орфографічні норми сучасної української мови. Документи розпорядчого характеру	Давати визначення основних понять з теми: орфографія, принципи орфографії, орфограма, правила українського правопису. Виявляти в словах орфограми, вміти пояснювати їх, записувати текст під диктування, редагувати пропонувані тексти. Створювати і редагувати такі документи: протокол, наказ, акт.	Виконання вправ, робота з текстами, створення зв'язних висловлювань
3 / 2	Морфологічні норми мови професійного спілкування. Фінансово-розрахункові документи	Давати визначення основних понять з теми: іменник, прикметник, займенник, числівник, дієслово, особливості словозміни, технічні та орфографічні правила переносу, доручення, розписка, таблиця, графік, список. Уміти змінювати іменні частини мови та дієслово відповідно до правил. Редагувати пропонувані тексти. Створювати і редагувати такі документи: доручення, розписка, таблиця, графік, список.	Виконання вправ, робота з текстами, створення зв'язних висловлювань

2 / 2	Синтаксичні та пунктуаційні норми простого речення. Наукові документи	Давати визначення основних понять з теми: синтаксис, пунктуація, типи розділових знаків, головні та другорядні члени речення, просте неускладнене речення, просте ускладнене речення, однорідні члени речення, уточнюючі члени речення, вставні та вставлені конструкції, звертання, анотація, відгук, рецензія, реферат. Уміти застосовувати правила пунктуації в простому реченні. Редагувати пропоновані тексти. Створювати і редагувати такі наукові документи: анотація, відгук, рецензія, реферат	Виконання вправ, робота з текстами, створення зв'язних висловлювань
2 / 2	Синтаксичні та пунктуаційні норми складного сполучникового речення. Усне ділове спілкування.	Давати визначення основних понять з теми: складне речення, сполучник, сполучне слово, складносурядне речення, складнопідрядне речення, ділова зустріч, ділова нарада, прийом у керівника (службова бесіда), телефонна розмова. Уміти застосовувати правила пунктуації в складному сполучниковому реченні. Редагувати пропоновані тексти.	Виконання вправ, робота з текстами, створення зв'язних висловлювань
2 / 2	Синтаксичні та пунктуаційні норми складного безсполучникового речення. Жанри публічного виступу: лекція, доповідь, промова.	Давати визначення основних понять з теми: складне безсполучникове речення, складне безсполучникове речення з однотипними частинами, складне безсполучникове речення з різнотипними частинами, пряма мова, цитата, лекція, промова, доповідь. Поняття академічної доброчесності. Уміти застосовувати правила пунктуації в складному безсполучниковому реченні. Редагувати пропоновані тексти.	Виконання вправ, робота з текстами, створення зв'язних висловлювань
2 / 2	Основи стилістики української мови	Давати визначення основних понять з теми: текст; офіційно-діловий стиль; публіцистичний стиль; художній стиль; науковий стиль; розмовно-побутовий стиль; стилістично марковані мовні засоби; українська термінологія. Уміти розрізняти стилі мовлення і створювати тексти різних стилів. Редагувати пропоновані тексти.	Виконання вправ, робота з текстами, створення зв'язних висловлювань

3. Система оцінювання

Політика оцінювання

– Політика щодо дедлайнів та перескладання:

Роботи, які подаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається до завершення вивчення курсу.

– Політика щодо академічної доброчесності:

Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв).

– Політика щодо відвідування:

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

За об'єктивних причин (наприклад: хвороба, міжнародне стажування, дуальне навчання тощо) освітній процес може відбуватися в режимі онлайн (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується так:

Види оцінювання	Кількість балів
Виконання практичних завдань – письмово	45
Підсумкова контрольна робота	25
Самостійна робота (зразки документів)	20
Екзамен – теоретичні питання, практичне завдання	10

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	82-89	добре
C	74-81	добре
D	64-73	задовільно
E	60-63	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання

F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом
---	------	--

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за шкалою ECTS та середньозваженим балом

Оцінювання в системі <u>ECTS</u>	Середньозважений бал	Критерії оцінювання
A	4,51-5,00	Студент ґрунтовно знає норми сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні й дотримується їх. Правильно використовує різні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів; дотримується правильності, змістовності, логічності, багатства, точності, виразності й доцільності у висловленні думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності. Розрізняє тексти різних функціональних стилів, характеризує їх за основними параметрами; визначає жанри наукового, офіційно-ділового і розмовного стилів, що репрезентують професійну сферу; правильно будує різні типи текстів з урахуванням специфіки конкретної мовленнєвої ситуації. Розрізняє види і форми спілкування; добирає мовні засоби в контексті створюваного чи аналізованого висловлювання відповідно до професійної сфери діяльності. Будує розгорнутий монолог з фахової проблематики, застосовуючи основні закони риторики. Логічно правильно, точно, емоційно виражає думку відповідно до змісту, умов комунікації й адресата, прагнучи при цьому виробити індивідуальний стиль. Може взяти участь у самотійно змодельованій ситуації професійного спілкування. Сприймає, відтворює, редагує тексти офіційно-ділового й наукового стилів. Правильно складає різні типи документів, добираючи мовні засоби, що репрезентують їх специфіку. Знає етапи формування української термінологічної лексики, історію становлення і розвитку української наукової термінології, особливості термінологічного словотвірного процесу; орієнтується у термінологічному комплексі, що стосується обраного майбутнього фаху. Створює навчально-наукові тексти в жанрах, які відповідають професійній підготовці; складає план, конспект, реферат тощо, робить необхідні нотатки відповідно до поставленої мети. Вільно орієнтується у фаховій літературі, послуговується лексикографічними джерелами (словниками) та іншою

		допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної культури. Правильно перекладає письмово фахові тексти з російської мови українською, послуговуючись різними типами словників.
В	4,01-4,5	Студент виявляє повне розуміння матеріалу курсу, але при цьому допускає деякі помилки, які сам може виправити після зауважень викладача, та поодинокі огріхи в послідовності викладу матеріалу чи мовленнєвому оформленні відповідно до мовно-літературних норм. Правильно використовує різні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів; стилістично правильно оформлює власну думку для розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності. Знає функціональні стилі української літературної мови, основні ознаки стилів, жанри їх реалізації, власне мовні особливості. Правильно добирає мовні засоби відповідно до ситуації спілкування, знає ознаки культури фахового мовлення і застосовує їх на практиці. Володіє навичками доцільної побудови промови, різними способами переконання і видами аргументації. Володіє уміньми складання та оформлення різних видів документів, навичками комунікативно виправданого використання мовних засобів відповідно до мети і обставин спілкування. Добре володіє термінологією обраного фаху, знає характерні ознаки та основні вимоги до термінів, способи словотворення української термінології. Знає специфічні риси і основні ознаки наукового стилю, аналізує наукові тексти, робить необхідні записи, виписки відповідно до поставленої мети; правильно оформлює результати наукової діяльності, допускаючи незначні неточності щодо оформлення реквізитів наукових робіт. Правильно редагує, коригує та перекладає наукові тексти за допомогою різних типів словників; застосовує основні коректурні знаки для виправлення текстового оригіналу. У відповіді допускає 1 - 2 незначні неточності у використанні термінології чи тлумаченні мовних явищ, самостійно вирішує поставлені завдання.
С	3,5-4,0	Студент засвоїв основні поняття про мовну, мовленнєву, комунікативну компетенцію, володіє основними нормами літературної мови у професійній сфері, але допускає окремі помилки щодо мовних норм в усному і писемному мовленні. Знає види документів за класифікаційними ознаками, але може допускати помилки у розташуванні й оформленні реквізитів документів. Добре володіє термінологією обраного фаху, називає характерні ознаки та основні вимоги до термінів, але не

		завжди може пояснити способи словотворення української термінології. Знає жанри наукового мовлення та особливості їх оформлювання, але допускає деякі помилки в оформленні бібліографічного опису джерел, покликань. Добирає мовні кліше для написання наукових текстів. Володіє способами перекладу стійких словосполучень, але допускає окремі помилки під час редагування та перекладу текстів.
D	2,83-3,49	Студент виявляє знання й розуміння основних положень теми, але викладає матеріал не досить повно та допускає помилки в формулюванні правил, виконанні практичних завдань; не вміє глибоко й переконливо обґрунтувати свої думки й відчуває невпевненість у доборі необхідних ілюстрацій; викладає матеріал непослідовно; допускає помилки в мовленнєвому оформленні; не дбає про культуру усного та писемного професійного мовлення. Орієнтується в різновидах мовних норм, але не завжди може на прикладах проілюструвати їх. Добирає мовні засоби ізольовано, не може застосувати їх до конкретної ситуації мовлення чи відповідно до сфери вживання. Допускає помилки в оформленні реквізитів ділових паперів. Володіє термінологією майбутньої спеціальності, але не знається на тенденціях термінотворення. Допускає ряд серйозних помилок у використанні спеціальної термінології та інтерпретації явищ. Називає деякі особливості професійного наукового викладу думки, але допускає значні помилки в оформленні начально-наукових текстів. Володіє основами редагування текстів, допускає помилки під час перекладу текстів з російської мови українською.
E	2,51-2,81	Студент викладає теоретичний матеріал на репродуктивному рівні, не вміє самостійно зробити висновок; знає деякі мовні норми, але допускає значні помилки у їх вживанні. Не може пояснити, які норми літературної мови порушено. Допускає значні помилки в оформленні реквізитів ділових паперів, не завжди вміє дібрати типові мовні звороти, які треба використовувати під час складання різних типів документів. Недостатньо засвоїв термінознавчий комплекс, необхідний у майбутній фаховій діяльності, не дотримується національних стандартів щодо системи термінів. Не знає особливостей наукового тексту, не може назвати всі види наукових робіт. Допускає серйозні помилки під час оформлення й написання рефератів, тез, анотацій тощо. Знає основи редагування текстів, допускає лексичні, морфологічні, синтаксичні й стилістичні помилки.

FX	2,00-2,5	Студент має фрагментарні знання з тем курсу, не може навести приклади, допускає грубі помилки у формулюванні визначень і правил, що спотворює їх зміст. Спостерігається непослідовність у висловленні думок, низька мовна культура, порушення етичних норм. Знає деякі норми літературної мови, але не може застосувати їх на практиці. У відповіді відсутня логіка і обґрунтування теоретичних положень дисципліни. Не вироблені навички оптимальної мовної поведінки у професійній сфері: Не володіє культурою монологу, діалогу, полілогу; прийомами та навичками ділового спілкування під час індивідуального чи колективного обговорення професійних проблем. Не знає правил укладання текстів документів, розташування реквізитів, не володіє навичками оформлювання ділових паперів. Не володіє достатньо термінознавчим комплексом, необхідним у майбутній фаховій діяльності. Не може пояснити всі способи творення термінів. Не орієнтується в жанрах наукового мовлення, не знає всіх видів наукових робіт, допускає грубі помилки в їх оформленні. Не знає видів словників та навичками послуговування різними типами словників. Допускає серйозні помилки під час перекладу наукових текстів українською мовою, не володіє навичками редагування.
F	0,00-1,99	Студент не володіє знаннями, уміннями, навичками для оптимальної мовної поведінки в професійній сфері. Потребує подальшої роботи над засвоєнням основних положень курсу.

4. Інформаційне забезпечення

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів. 2003. 432 с.
2. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням. Навч. пос. К. : Центр учбової літератури, 2010. 624 с.
3. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник/ за ред..Н.Д.Бабич. Чернівці: Книги – ХХІ, 2006. 556 с.
4. Кухарчук І., Лучкіна Л., Марєєв Д., Холявко І. Українська мова за професійним спрямуванням: практикум: навчальний посібник. Глухів, 2021. 134 с.
5. Лучкіна Л. В. Українська мова за професійним спрямуванням: методичні вказівки до практичних занять (для здобувачів освіти денної форми навчання). Суми: видавничий дім «Ельдорадо», 2021. 28 с.
6. Лучкіна Л. В. Українська мова за професійним спрямуванням: методичні рекомендації (для здобувачів освіти заочної форми навчання). Суми: видавничий дім «Ельдорадо», 2021. 32 с.

7. Лучкіна Л.В. Українська мова за професійним спрямуванням: робоча програма з курсу. Суми: видавничий дім «Ельдорадо», 2021. 32 с.
8. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови. Київ. 2007. 360 с.
9. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування: навчальний посібник. 2-е видання. Київ: Каравела, 2008. 245 с.
10. Мозговий В.І. Українська мова у професійному спілкуванні: Модульний курс. 3-є видання, перероблене і доповнене. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
11. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради: Навч. посібник. К. : Либідь, 2008. 240 с.
12. Сагач Г. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації. Київ: Зоря, 2003. 255с.
13. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О.Сербенська, З.Терлак. 3-тє вид., випр. Київ: Знання, 2006. 367 с.
14. Сучасна українська ділова мова : підруч. для вищих та серед. спец. навч. закл. / М.Г.Зубков. 9-е вид. Харків : ФОП Співак Т.К., 2009. 400 с.
15. Українська ділова і фахова мова: практичний посібник на щодень/ Гінзбург М.Д., Требульова І.О., Левіна С.Д., Корнілова І.М.; за ред. Гінзбурга М.Д. 2-е видання, виправлене і доповнене. Київ: Фірма ІНКОС, Центр навчальної літератури, 2007. 654 с.
16. Український правопис. Київ. 2019. 284 с.
17. Хміль Ф.І. Ділове спілкування. Київ. 2004. 280 с.
18. Шевчук С.В. Ділове мовлення для державних службовців: навч. посіб. / С.В. Шевчук . 4-те вид., випр. і допов. Київ : Алерта, 2012. 426 с.
19. Шевчук С.В. Ділове мовлення. Модульний курс: підручник / С. В. Шевчук. – 4-е вид., випр. та допов. – К. : Арій, 2010. – 445 с.
20. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: підручник. [5-е вид., допов. і переробл. відповідно до Нац. стандарту України «Держ. уніфік. система документації» ДСТУ 4163-2003]. К. : Арій, 2010. 573 с.
21. Ющук І.П. Практикум з правопису і граматики української мови. Київ. 2012. 254с.